

Özel Yetenekli Öğrencilerde Türkçe Eğitiminin İncelenmesi: BİLSEM ve Destek Eğitim Odaları*

Dilek ÜNVEREN**

Öz

Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerde Türkçe eğitim süreçlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi yönteminde yürütülmüştür. Bu bağlamda, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne çıkarılan 'Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri' kitabı ile Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne çıkarılan 'Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali' adlı kitaplar taranmıştır. Söz konusu materyallerde içerik ve içeriğin ele alınışı incelenmiştir. Bu bağlamda; 'Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri' adlı kitaptaki kazanımlar, etkinlikler ile yöntem ve teknikler incelenmiş, 5E Modeli ile gerçekleştirilen bir etkinlik örneği sunulmuştur. BİLSEM Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali de aynı şekilde incelenmiş; kitaptaki etkinlikler, ana dili eğitiminde yararlanılan disiplinler, temalar, Türkçe eğitimi alanı kapsamında etkinlikler üzerinden kazandırılacak başlıca kavramlar belirlenmiştir. Söz konusu materyallerde üstün yetenekli çocuklara hazırlanan kazanım ve etkinlikler incelendiğinde bu etkinliklerin olağan gelişim gösteren öğrencilere göre daha zorlayıcı ve soyut bir düzlemde olduğu görülmektedir. Ayrıca, bakanlık tarafından hazırlanan bu kitaplardaki kazanım ve etkinliklerin süreç, içerik ve ürün faktörlerinin zenginleştirilip farklılaştırıldığı görülmektedir. Sonuç olarak, Millî Eğitim Bakanlığının bakış açısı, üstün yetenekli çocukların normal gelişim gösteren akranlarından bilişsel anlamda daha üst düzeyde yer aldıkları yönündedir ve onlara yönelik planlama ve eylemler de bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, özel yeteneklilere yönelik hazırlanan araç gereçlerde onların ihtiyaçlarının ve bilişsel gelişimlerinin farkında olarak kazanım, etkinlik ve temaların tasarlandığı ve uygulamaların da bu yönde beklendiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli öğrenciler, Türkçe eğitimi, BİLSEM, Destek eğitim odaları

Examination of Turkish Education of Gifted Students: Science and Art Centers and Resource Rooms

Abstract

This study aims to examine the Turkish education processes for gifted students. The research was conducted using the document review method, one of the qualitative research models. In this context, the book 'Resource Room Activities for Gifted Students' published by the Ministry of Education General Directorate of Special Education and Guidance Services and 'Turkish Field Supplementary Course Material of Science and Art Centers' published by the Ministry of Education General Directorate of Special Education and Guidance Services were reviewed. The content and the way how the content was handled in these materials were analyzed. In this context, in the book titled 'Resource Room Activities for Gifted Students', objectives, activities, methods and techniques were examined and an example of an activity carried out with the 5E Model was also presented. 'Turkish Field Supplementary Course Material of Science and Art Centers' was also

* Bu makale, 08-10 Şubat 2024 tarihinde 11. Uluslararası "Başkent" Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sözlü olarak gerçekleştirilmiş "Özel Yetenekli Öğrencilerin Türkçe Eğitimi" başlıklı sunumun makale biçiminde genişletilmiş halidir.

** Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Isparta, dilekunveren@sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3415-9274

examined in the same way; the activities in the book, the disciplines and themes used in mother tongue education, and the main concepts to be taught through activities within the scope of Turkish education were identified. When the learning outcomes and activities prepared for gifted children in the materials in question were examined, it was observed that these activities were more challenging and abstract than those for normally developing students. In addition, it was also identified that the process, content and product factors of the learning outcomes and activities in these books prepared by the ministry were enriched and differentiated. As a result, the perspective of the Ministry of National Education is that gifted children are at a higher cognitive level than their normally developing peers, and planning and actions for them are carried out accordingly. In this regard, it can be said that in the material devised for gifted students; achievements, activities and themes are designed by being aware of their needs and cognitive development, and applications are expected in this direction.

Keywords: Gifted students, Turkish education, Science and art centers, Resource rooms

Giriş

Her yaklaşım özel/üstün yetenekli öğrencileri farklı yönleriyle tanımlar. Özel yetenekli terimi, yüksek düzeyde entelektüel yetenekleri olan bireyleri tanımlamak için kullanılır. Öte yandan özel yetenekli eğitimi, bu öğrenci kümesine yönelik eğitim alanına gönderimde bulunur (Manning, 2006). Üstün yetenekli terimi ilk kez Terman tarafından kullanılmıştır (Stephens ve Karnes 2000; Morelock, 1996). Bundan sonra ilk IQ testi Binet tarafından geliştirilmiştir (Morelock, 1996; Morgan, 1996; Sarouphim, 1999). Bu anlamda, zeka açısından en üst yüzde 2'lik dilimde yer alan öğrenciler üstün yetenekli olarak tanımlanmıştır (Clark, 2002). Bu öğrenciler, uygun eğitimle geliştirilmesi gereken doğal yeteneklere sahiptir ve farklı yaşam durumlarıyla başa çıkma becerisine sahiptirler (Gagne, 1995; Sternberg, 2003; Tannenbaum, 2003). Bu nedenle, özelliklerine uygun fırsatlar ve öğrenme ortamı sağlanarak maksimum seviyelerine ulaşma potansiyeline sahiptirler. Üstün yetenekli öğrencilerin genellikle öğrenme konusunda yüksek bir arzuya sahip olmaları, akranlarından daha erken soyut düzeyde düşünme yetenekleri, sorunlar hakkında düşünme biçimleri, üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme etkinlikleri, kaynaklar ve kitaplar açısından vb. daha ileri düzeyde içeriklere sahip materyallere ihtiyaç duyduklarını göstermektedir (Manning, 2006).

Bugün, geçmişe göre, öğrenci çeşitliliği genel eğitim sınıflarında daha geniş olmakla birlikte sadece duyuşsal değil aynı zamanda bilişsel yeteneklerdeki farklılıklar oldukça belirgin hale gelmiştir (Tomlinson, 2004). Farklı ihtiyaçlar ve yetenekler buna bağlı olarak farklı öğretim stratejileri, yaklaşımları ve yöntemlerini gerektirmektedir. Bu şekilde, üstün yetenekliler de dahil olmak üzere genel eğitim sınıflarındaki tüm öğrenciler, herhangi bir dışlama olmaksızın sistemde yer alır; bu da onların potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerine yardımcı olur. Ancak, bu alandaki araştırmalar, öğretmenlerin çoğunun üstün/özel yetenekli öğrenciler hakkında çok az özel bilgiye sahip olduğunu göstermektedir (Archambault ve diğerleri, 1993; Robinson, 1998; Westberg ve Daoust, 2003; Whitton 1997). Öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklarla ilgili bilgi ve farkındalık eksikliği, bu grubu dezavantajlı bir duruma düşürebilmektedir, çünkü bu öğrencilerin özelliklerine göre programlar, hedefler, etkinlikler, kaynaklar vb. tasarlamak ve bunları o doğrultuda uygulamak büyük ölçüde öğretmenlerin elindedir.

İçerikler, materyaller, kaynaklar, ders kitapları, etkinlik kitapları, entelektüel olarak özel yetenekli öğrencilerin bilişsel özelliklerine göre tasarlanmalıdır. Üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel özelliklerinden bazıları şunlardır; materyalleri ileri düzeyde kavramak, yüksek düzeyde dil gelişimi ve sözel yetenek, akranlarından daha erken yaşta bir şeyleri öğrenebilmek, erken yaşta okur yazar olmak, akranlarından daha erken yaşta soyut düşünür olmak, karmaşık ve zorlayıcı işleri tercih etmek, bilgiyi farklı alanlara aktarmak ve yeni durumlara uygulamak vb. (Chuska, 1989; Clark, 2002; Silverman, 2000; Winebrenner, 2001). Tüm bu özellikler, bu öğrenciler için uygun şekilde tasarlanmış programlar, kaynaklar ve öğretmen eğitim programları ile eğitim politikaları ve süreçlerini gerektirir.

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde özel yetenekli öğrencilere farklılaştırılmış eğitimler sunan Bilim ve Sanat Eğitim Merkezleri'nin 2009 tarihinde güncellenen yönergesine göre üstün/özel yetenekli çocuk: 'Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci' şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2009). Özel yetenekli/üstün

zekalı olarak öğrencilerin tanımlanması ve tanınması onların eğitim-öğretim ortamlarında ihtiyaçlarına uygun uygulama ve uyarlamaların yapılmasına imkân tanınması açısından önem taşımaktadır; çünkü özel yetenekli öğrenciler, yaşlarına göre kendilerinden beklenenin üzerinde performans gösterebilen bireyler olarak olağan gelişim gösteren akranlarından farklı ihtiyaçlara sahiptir (MEB, 2021). Çeşitli alanlarda yaşlarından üstün performans gösteren özel yetenekli öğrencilerin merak duygularını pekiştirerek yeni şeyler öğrenip bu yöndeki eğilim ve motivasyonlarını kaybetmemeleri için onların ilgi ve ihtiyaçlarına göre öğrenme ortamlarının düzenlenmesi oldukça önemli ve gereklidir.

Ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken farklılaştırma yaklaşımından yararlanılmaktadır. Farklılaştırma daha çok öğretmenin liderliğinde gerçekleştiğinden öğretmenin bu konuda yetkin olması beklenmektedir. Eğitimde bireysel farklılıklar olduğu için öğretmenler süreç içerisinde öğrencilerin ilgi, hazırbulunuşluk ve öğrenme profillerini dikkate almak durumundadırlar. Bu durum sadece özel yetenekli çocuklar için değil, bütün öğrenciler için geçerlidir. Öğrenciler bireysel farklılıklarına göre farklılaştırıldıktan sonra dönem boyunca hem içerik hem süreç hem de ürün açısından bir farklılaşmaya gidilir. Bu sayede tek bir içeriğin, tek bir sürecin ya da tek bir ürünün oluşmasının önünde geçilir. Özel yetenekli öğrencilerin farklı konularda farklı etkinlikler yapmaları sağlanmış olur (MEB, 2021). Kısacası ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimi verirken süreç, içerik, ürün ve çevre boyutlarının bir bütün olarak farklılaştırılması ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun hâle getirilmesi sağlanmaktadır. Bu farklılaştırma sağlanırken de nicelik farklılaştırılmasından çok nitelik farklılaştırılmasının yapılması daha etkili sonuçlar verecektir.

Bilim ve Sanat Eğitim Merkezleri (BİLSEM)

Ülkemizde özel yetenekli olarak tanımlanmış öğrencilere ana dili eğitiminin verildiği önemli eğitim kurumları Bilim ve Sanat Eğitim Merkezleridir. Bu merkezlerde öğrencilere ana dili eğitimi verilirken belli başlı programların sırası ile tamamlanması gerekmektedir. Bu programlar düzeylerine göre ayrıldıkları için ana dili eğitiminde de içeriklerinin zorlukları ve kapsamı genişlemektedir. Bundan dolayı ülkemizde özel yeteneklilere ana dili eğitimi verilirken programlar nitelikli bir şekilde belli bir düzen içinde oluşturulmuştur. Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinde üstün yetenekli çocukların sırası ile ana dili eğitimi de aldıkları programlar şunlardır: Uyum programı, destek eğitim programı, bireysel yetenekleri fark ettirme programı, özel yetenekleri geliştirme programı, proje üretimi ve yönetimi programı. Uyum programında hem genel zihinsel yetenek alanından öğrenciler hem de görsel sanatlar ve müzik yetenek alanından öğrenciler eğitim almaktadır. Destek eğitim programında uyum programını tamamlamış genel zihinsel yetenek alanından tanımlanmış öğrenciler, bireysel yetenekleri fark ettirme programında destek eğitim programını tamamlamış genel zihinsel yetenek alanından tanımlanmış öğrenciler eğitim almaktadır. Özel yetenekleri geliştirme programında genel zihinsel yetenek alanından tanımlanmış ve bireysel yetenekleri fark ettirme programını tamamlamış öğrenciler ile görsel sanatlar ve müzik yetenek alanından tanımlanmış, uyum programını tamamlamış öğrenciler eğitim-öğretim görmektedir. Son aşamada yer alan proje üretimi ve yönetimi programında ise özel yetenekleri geliştirme programını tamamlayan öğrenciler eğitim almaktadırlar (MEB, 2020). Kısacası Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinde üstün yeteneklilere ana dili eğitimi verilirken öğrencileri programlara yerleştirme işlemleri belli bir plan dahilinde yürütülmektedir. Bu şekilde her üstün yetenekli öğrencinin kendi yetenek alanını geliştirmesine imkân tanınır. Öğrenciler programları sırası ile geçtikleri için de programlardaki ana dil eğitimi etkinliklerini ve kazanımlarını nitelikli bir şekilde kazanmış olmaktadır.

Ülkemizde özel yetenekli çocuklara eğitim-öğretim hizmeti veren önemli kurumlardan birisi olan Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerindeki uygulamalar Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı ortak yıllık çalışma takvimine göre yürütülür. Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinde çeşitli eğitim programlarının yanı sıra öğrencilerin bir alanda uzmanlaşabileceği atölye uygulamaları da yer almaktadır. Bu uygulamalar öğrencilerin dil becerilerini, dilbilgisi yapılarına uygun cümleler kurmalarını, dilin yapısını işlevselleştirmelerini, Türkçenin çeşitli disiplinler arası çalışmalardaki önemini daha iyi kavrayacakları uygulama alanlarına imkân bulurlar. Özel yetenekli öğrenciler kayıt döneminde velisi ile de iş birliği yaparak kendi ilgi alanına uygun atölye çalışmalarını seçmektedirler. Öğrencilerin bir alanda uzmanlaşmasına katkı sağlayan bu atölyelerin programlarının hazırlanmasında alanında bilgili ve atölye

açmaya yetkili kimseler bulunmaktadır. Ayrıca Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinin denetimini de Milli Eğitim Bakanlığı yapar ancak uygulamalar için Bilsem müdürlüklerinin onayı gerekmektedir (MEB, 2021). Görüldüğü gibi ülkemizde üstün yetenekli çocukların ana dili eğitimini çeşitli uygulamalarla destekleyen Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinin kurulması, çalışma takvimi, denetimi, uygulanması belli başlı süreçlere bağlıdır. Ana dili eğitimi kazandırılırken de bu prosedürlerin işleyişi ve işlevselliği önemsendiği için bu kurumlarda özel yetenekliler ana dili çalışmalarında daha yetkin hâle gelmektedirler.

Destek Eğitim Odaları

2000'li yıllarda ağırlık verilen Türkiye'deki özel yeteneklilerin eğitimleri ile planlama çalışmalarında Türkiye'nin kuruluşunun 100. yılı olan 2023 vizyonunun etkisi olmuştur (TÜBİTAK, 2004). Bu bağlamda yapılan çalışmaların etkisi ile özel yetenekli çocukların eğitime yönelik stratejik plan geliştirilmiştir. Bu planın ardından 2015 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce çıkarılan 'destek eğitim genelgesi'ne (MEB, 2015) göre özel yetenekli olarak tanılanan öğrencilerin örgün eğitime devam ettiği okullara bu öğrencilerin özelliklerine uygun eğitimleri alabilmeleri adına destek eğitim programı açmak zorunluluğu getirilmiştir. Bu kararla birlikte, farklı destek eğitim modellerinin incelenip denenmesi, böylelikle de Türkiye koşullarındaki en uygun modelin ülke genelinde yaygınlaştırılması planlanmıştır (Sak, Ayas, Sezerel, Öpengin, Özdemir ve Gürbüz, 2015). Bu nedenle Türkiye'de özel yeteneklilerin eğitiminde bir farkındalık ve sonrasında bir bilinçlenme meydana getirmesi gibi nedenlerle, destek eğitim odalarının açılması yönündeki atılım, özel yeteneklilerin eğitiminde oldukça önemli bir adımdır. Bu adım Türkiye'deki özel yeteneklilerin potansiyellerinin değerlendirilmesi için kritik bir karar olarak uygulamalara başlamıştır.

Özel yetenekli olarak tanılanmış olan öğrenciler olağan gelişim gösteren akranları ile aynı sınıf ve koşullarda öğrenimlerine devam ederlerken, bu öğrencilerin potansiyellerini daha ileride düzeylerde gerçekleştirebilmelerini sağlamak ve onlara sunulan eğitim hizmetlerinden en iyi derecede faydalanabilmelerini sağlamak için, özel araç-gereç ve materyallerle donatılarak oluşturulması beklenen öğrenme ortamlarına destek eğitim odası denmektedir. Tanılanmış öğrencilerin bu odalarda birebir eğitim görebilecekleri gibi performansları birbiriyle aynı seviyede olan özel yetenekli öğrencilerin bir arada eğitim görmeleri de mümkündür. Destek eğitim odalarında özel yetenekli olarak tanılanmış öğrencilere yetenek alanları doğrultusunda hızlandırılmış ve zenginleştirilmiş, böylelikle de farklılaştırılmış eğitimler verilir. Ayrıca bu öğrencilerin, kendisi için hazırlanmış bireyselleştirilmiş eğitim programı çerçevesinde destek eğitim odalarında eğitim alma imkânları vardır. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı merkezler olarak kurulan BİLSEM yönergesinde bireyselleştirilmiş eğitim programı; 'özel yetenekli bireylerin bilim ve sanat merkezlerinde takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları, performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programı' şeklinde ifade edilmektedir (MEB, 2009). Destek eğitim odalarında yürütülen programlar öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarındaki programlar ile birlikte planlanarak yürütülür. Bu bağlamda, bu odalarda öğrenim gören öğrenciler için üst kademelerde görev yapan öğretmenleri de görevlendirilebilir (MEB, 2022).

Ülkemizde özel yetenekli çocukların icat, keşif gibi yaratma düzeyinde ürünler ortaya koymalarında ve yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesinde ana dili gelişiminin ve eğitiminin rolü büyüktür. İyi gelişmiş bir ana dili eğitimi beraberinde etkili düşünme becerilerini ve iletişimi getirecektir. Sağlıklı ve etkili iletişim kurabilen, bu bağlamda da sosyal bağları kuvvetli olan bir bireyin yeni ürünler ortaya koymaları da daha muhtemel ve kolay olacaktır. Özel yetenekli öğrencilerin de potansiyellerini, bilgiyi uygulama ve transfer edebilme hız ve yeteneklerini, yaratıcılıklarını ortaya koyabilmeleri, hem bireysel anlamda kendileri hem de toplumsal anlamda ülkemize yapacakları katkılar için oldukça önemlidir. Bu nedenle okullarda ve Bilim ve Sanat Merkezlerinde ana dili dersi eğitim süreçleri, içerik ve işleyiş bakımından büyük önem taşımaktadır. Ana dili ve iletişim becerisi gelişen çocukların da farklı kişi, görüş ve ortamlarla etkileşime girmesi sonucu çok sayıda farklı bakış açısı kazanması, onların bir bütün olarak gelişmesine katkı sunmaktadır.

Üstün Yeteneklilerin Eğitimi

Üstün yetenekli öğrenciler için öğrenme ortamlarının düzenlenmesine gelince, zenginleştirme, gruplama ve hızlandırma gibi yöntemler ön plana çıkar. Öğretmenler bu stratejileri farklılaştırmaya yönelik uygulayacakları için, öğretmenlerin aldıkları eğitimin ve bu yönde edindikleri deneyimin süreçteki rolü büyük önem taşır. Bu farklılaştırma uygulamaları ve yöntemlerinden biri olan hızlandırma (Acceleration), en çok araştırılan, desteklenen ve en ekonomik yöntem olarak görülmektedir (Stanley, 2000). Hızlandırma yoluyla, üstün yetenekli öğrencilerin henüz bilmedikleri şeyleri öğrenmeleri mümkündür. Hızlandırma uygulamalarında, öğrencilerin yetenekleri öğretim hızıyla eşleştirilir ve onlar için uygun karmaşıklık düzeyi sağlanır. Bu bağlamda, erken okula başlama, sınıf atlama, müfredatı daraltma ve üst sınıflardan ders alma gibi hızlandırma uygulamaları uygulanabilir. Hızlandırmanın en önemli avantajlarından biri, öğrencilere sıkılma fırsatı vermemesidir, bu nedenle öğrenciler katılmaya çok isteklidir (Maker, 2003). Ayrıca, üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde hızlandırma; kazanımlar ve maliyetler açısından en etkili ve verimli stratejilerden biri olmasına rağmen (Kulik, 2004; Steenbergen-Hu & Moon, 2011), bu yöntemin yeterince kullanılmadığı ve hızlandırma uygulamalarının öğrenme ortamlarına aktarılmasında bazı sınırlamalar olduğu görülmektedir (Stanley, 2000).

Özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken zenginleştirme önemli bir yöntemdir. Zenginleştirme ile eğitim programlarının içerikleri daha ileriye taşınmaktadır. Zenginleştirme uygulamaları yapılırken de sadece içerik esas alınmaz, içeriğin yanı sıra süreç de dikkate alınmaktadır (Davis, Rimm ve Siegle, 2014). Zenginleştirme uygulamaları çerçevesinde öğrencilere: yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, bilimsel düşünme, problem çözme gibi bilişsel beceriler ve etik, kariyer gelişimi, öz yönelim gibi olgular da kazandırılır. Ayrıca ülkemizde yaygın olarak kullanılan zenginleştirme uygulamaları da şunlardır: mentorlük, alan gezisi, yaz okulları, kış okulları, hafta sonu programları, teknolojinin kullanımı vb. şeklindedir. Özel yetenekli çocuklara zenginleştirme çalışmaları yapılırken üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılması da bir o kadar önemsenmektedir.

Ülkemizde üstün yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken *gruplama* stratejisinin önemi büyüktür. Gruplama tek bir çeşit olmamakla birlikte birden fazla gruplama yöntemi bulunmaktadır. Bunlar: tam zamanlı homojen kaynaştırma, tam zamanlı heterojen kaynaştırma, yarı zamanlı kaynaştırma ve geçici kaynaştırmadır. Gruplama uygulanırken de sadece öğrencilerin homojen-heterojen veya tam zamanlı-yarı zamanlı gruplanması olumlu bir sonuç vermeyecektir. Bunun için ülkemizde ana dili eğitimi verilirken içeriğin farklılaştırılmasına da önem verilmektedir (MEB, 2021).

Bu bağlamda, tüm alanlarda olduğu gibi Türkçe eğitiminde de Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden öğrenciler için metinleri öğrenme stillerine göre gruplamak mümkün olmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Etkinlik Kitabında, öğretmenin farklı öyküleyici metin türleri kullanabilmelerine, öğrencilerin kendi ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda çalışma yapacakları bir tür seçmelerine imkân tanınmaktadır (MEB, 2017). Yapılan bu gruplandırmaya uygun olacak şekilde öğrencilere örneğin dil becerilerinden yazma etkinliklerinde farklı tema-konu veya metin türlerinde yazma görevleri verilebilmektedir. Bu sayede öğrenciler istedikleri türde ve konuda kendi öğrenme stillerine, hazırbulunuşluklarına, ilgi ve eğilimlerine göre yazma çalışmaları yapabilmeleri ön görülmüştür. Yazma konularında veya temalarında içeriği oluştururken ileri düzeyde ve soyut konuları ele alma fırsatları da verilmektedir (Ünal ve Kara, 2021).

Ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken bu çocukların tanınmasına büyük önem verilmektedir. Çünkü özel yetenekli çocuklar olağan gelişim gösteren akranlarından birçok açıdan anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki özel yetenekli çocukların dil becerileri akranlarına göre daha hızlı gelişmekte, bu bireyler, yaşitlarından daha erken dönemde konuşma ve okuma eğiliminde olmakta; ilk okuma evresini çok hızlı bir şekilde geçirmekte ve olağan gelişim gösteren yaşitlarına göre daha erken iletişime geçebilmektedirler (Austin, 2011; Davis ve Rimm, 2011; Özyaprak ve Deringöl, 2013; Süel, 2011). Ayrıca, çoğunlukla geniş bir söz varlığına sahip bu çocukların kendi seviyelerinin üstünde kitapları okuyup anlayabildikleri, farklı alanlara ilgi duyup o alanlarla ilgili okumalar yapmayı sevdiğileri tespit edilmiştir (Ataman, Dağlıoğlu ve Şahin, 2014; Clark, 2002; Göğüş, 1978). Anlama hızları ve bellek kapasiteleri normal gelişim gösteren akranlarından ileri seviyededir. Özel yetenekli bireylerin tanınma süreçlerinin gerçekleştirilme amacı, özel yetenekli öğrencilere özgü bireyselleştirilmiş eğitim programlarının tasarlanıp uygulanmasıdır. Bu programlar her

bir özel yetenekli çocuk için ayrı ayrı ve bireysel farklılıklarına dikkat edilerek Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan Rehberlik ve Araştırma Merkezleri tarafından hazırlanmaktadır (MEB, 2021c). Özel yetenekli öğrencilerin eğitim programları tamamen normal gelişim gösteren akranlarınıninki gibi olmamaktadır. Çünkü bu çocukların özel gereksinime ihtiyaç duyduğu görmezden gelinmemektedir. Özel yeteneklilere ana dili eğitiminin nitelikli bir şekilde verilmesi için bu tanılamaların yapılması eğitsel olarak doğru kabul edilmektedir. Çocuklar tanılandıktan sonra öğrenme hızlarına, öğrenme stillerine, öğrenme düzeylerine, gelişim ve yaş özelliklerine, ihtiyaçlarına, ilgilerine, bilişsel düzeylerine göre ana dili eğitimi almaktadırlar. Zaten bu tanılamaların amaçlarından birisi de özel yeteneklilerin özelliklerinin belirlenip bu özelliklere uygun ana dil etkinlikleri, uygulamaları ve çalışmaları yapmalarıdır. Bu nedenle bu alanda yapılacak çalışmalar üstün yetenekli öğrencilerin potansiyellerine ulaşmaları için çok fazla katkı sağlayacaktır. Ancak alanyazın incelendiğinde, yukarıda verilen ve genel olarak üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili olan ve bir bakıma bu çalışma ile de ilişkili olan çalışmalara ek olarak Sak ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminin eleştirel değerlendirmesinin yapıldığı görülebilir. Özellikle üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmalara bakıldığında, Selçuk (2018) tarafından yapılan çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin ana dil farkındalıkları ve Türkçeyi doğru ve düzgün kullanma konusundaki duyarlılıkları incelenmiştir. Farklılaştırılmış Türkçe öğretim uygulamalarının üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel becerileri ve başarı düzeylerine etkisini inceleyen bir başka çalışmada (Akça Üşenti, 2013) ve bilim ve sanat merkezlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programındaki Türkçe ders uygulamalarındaki farklılıkları inceleyen çalışmada (Bağcı Ayrancı ve Mete, 2017) üstün yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi değerlendirilmiştir. Eryılmaz (2022) tarafından üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe ders programlarına ilişkin yapılan çalışmada, Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Dersi Öğretim Programı üstün yeteneklilerin Türkçe dersi yeterliliklerine göre incelenmiştir. Aynı alanda yapılan bir başka çalışmada Eryılmaz (2020); Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe dersi öğretim programı, revize edilmiş Bloom taksonomisi açısından değerlendirilmiştir. Ayrıca, Türkçe derslerinde üstün yetenekli öğrencilerin dil ve düşünme becerileri, okuma, yazma ve eleştirel düşünme becerileri üzerine çalışmalar bulunmaktadır (Alevli, 2022; Bağcı Ayrancı, 2013; Çelik, 2022). Görüldüğü üzere, yabancı literatürde üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi üzerine çalışmalar bulunmasına rağmen, Türkiye'de hem genel olarak üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi hem de özel olarak üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitimi üzerine sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak, Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alan Yardımcı Ders Materyali Kitabı ve Kaynak Odası Türkçe Ders Etkinlik Kitabı'nı değerlendiren bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenlerle, hem özel yeteneklilerin ana dil eğitimlerinin niteliğinin önemli olmasından hem de özel yeteneklilerin Türkçe eğitimi alanında sınırlı çalışma olmasından dolayı bu çalışmanın alana önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitim süreçlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

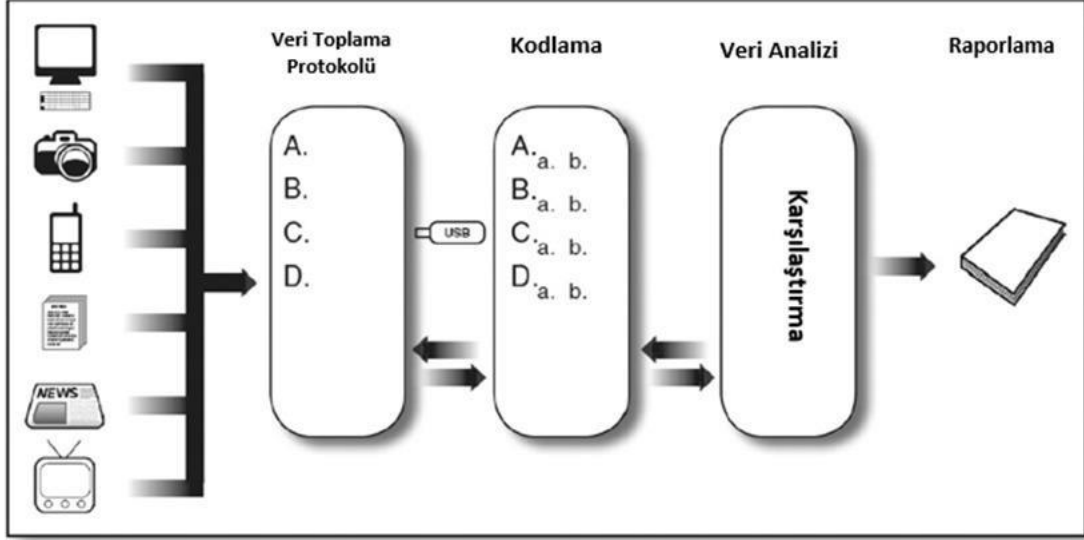
1. Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri kitabında özel yetenekli öğrenciler için Türkçe eğitimi nasıl tasarlanmıştır?
2. Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali kitabında özel yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi nasıl tasarlanmıştır?

Yöntem

Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitim süreçlerinin incelenip değerlendirilmesinin amaçlandığı bu çalışmada geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarından biri olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2012). Veriler doküman inceleme yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesinde, araştırılması hedeflenen konu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizi söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Doküman analizi aşamaları farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde ele alınmıştır. Forster (1994), doküman analizinin beş aşamada yapılabileceğini belirtmektedir: (1) Dokümanlara erişim, (2) Dokümanların özgünlüğünün kontrol edilmesi, (3) Kodlama ve kategorileştirme için bir sistem benimsenmesi, (4) Verilerin analiz edilmesi ve (5) Verilerin kullanılması. Merriam (2009) da benzer şekilde doküman analizini şu şekilde aşamalandırmaktadır: (1) Uygun dokümanların bulunması, (2) Belgelerin özgünlüğünün kontrol edilmesi, (3) Kodlama ve kategorize etme noktasında hakkında bir

sistematğin oluşturulması ve (4) Veri analizinin (içerik analizi) yapılması. Burada verilen farklı aşamalara dayanarak, doküman analizinin belirli bir plan dahilinde gerçekleştiği, amaca uygun belgelere erişilmesi, elde edilen belgelerin uygun yöntemlerle kontrol edilerek analiz edilmesi ve analiz buna göre sunulması gerektiği sonucuna varılabilir (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil ve Nas, 2021). Bu bağlamda, Şekil 1'de açıklanan doküman analizi yöntemi içerisinde izlenen aşamalar ve adımlar şunlardır:

Şekil 1. Doküman Analizinin Aşamaları (Altheide ve Schneider, 2017)

Bu plana uygun olarak doküman analiz protokolü sistematik bir şekilde yürütülmüştür. Öncelikle analiz için ne tür belgelere ihtiyaç duyulduğu ve bunlara nasıl ulaşılabileceği belirlenmiştir. Problem durumuna göre hangi belgelere ulaşılması gerektiği açık ve kesin bir şekilde belirlendikten sonra araştırmacıya genel bir çerçeve sunulmuştur (Forster, 1994). Bu çalışma Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitim süreçlerini incelemeyi amaçladığından üstün yetenekli öğrencilere yönelik iki uygulama alanı olan Bilim ve Sanat Merkezleri ile Destek Eğitim Odalarına ait Türkçe eğitimine ilişkin kaynak ve belgelerin incelenmesine karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması

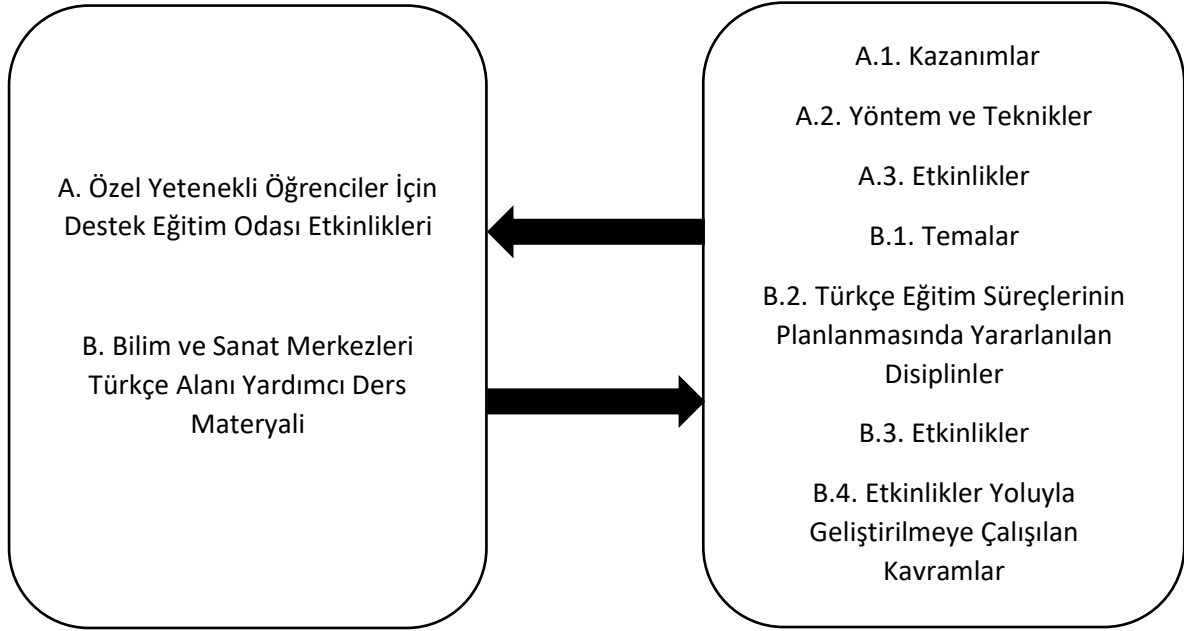
Araştırmada veriler doküman inceleme yoluyla elde edilmiştir. Araştırmacının, bireyin ya da nesnenin doğrudan kendisini inceleyebilmesine olanak sağlayan bu modelde aynı zamanda yazılı belge ve istatistikler, resimler veya ses ve görüntü vb. gibi kayıtlara ve/ya kaynak kişilere başvurularak, elde edilen günlük veriler, araştırmacının gözlemleri ile sistematik bir biçimde bütünleştirilerek yorumlanabilmektedir (Karasar, 2012). Bu bağlamda, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne çıkarılan "Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri" kitabı (MEB, 2022a) ile Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne çıkarılan "Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali" (MEB, 2022b) adlı kitaplar incelenmiştir. Güvenirlik ve geçerlik konusunda; doküman incelemesi yapılarak kavramların belirlenmesi ve analiz edilmesinde; alanda görev yapan 5 öğretim elemanı ve BİLSEM'de çalışan 5 Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınarak görüş birliğine varılmıştır.

Verilerin Çözülmesi

Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacının amacı ekseninde betimsel analiz yaklaşımı ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımı, araştırma sorularına göre verilerin organize edilmesine ve derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesine olanak sağlaması sebebiyle bu çalışmanın amaçlarına uygun bir çözümleme yöntemi olarak tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu

doğrultuda veriler seçilip düzenlenmiş, ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar değerlendirilerek yorumlanmış, bu bağlamda da öneriler ortaya konmuştur.

Şekil 1'de açıklanan doküman analizi aşamaları çerçevesinde, toplanan veriler problem durumuna göre uygun şekilde kodlanmıştır. Verilere göre; ulaşılan kodlar Şekil 2'de sunulmuştur:

Şekil 2. Veri Toplama ve Kodlama

Daha sonra, veri analizi aşamasında, özel yetenekli öğrenciler için hazırlanan kaynak ve dokümanlardan toplanan veriler, kendi içlerinde ve tipi gelişim özellikleri gösteren akranları için hazırlananlarla karşılaştırıldı ve zıtlaştırıldı. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak, toplanan tüm veriler sistematik bir şekilde farklı alt başlıklarda yorumlanmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bulgular

Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Türkçe Dersi Etkinlik Kitabı

Ülkemizde özel yetenekli çocukların ana dili eğitimi yapılırken destek eğitim odaları önemli bir yere sahiptir. “Destek Eğitim Odası Türkçe Dersi Etkinlik Kitabı” (5, 6, 7. sınıflar), Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve imam hatip ortaokullarına devam eden özel yetenekli öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu bağlamda bu bölümde, “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı kitapta yer alan kazanım, yöntem ve teknikler ile etkinliklere yer verilecektir. Birinci araştırma sorusu olan “Kaynak Odası Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Türkçe Dersi Etkinlik Kitabı” materyalinde üstün yetenekli öğrencilere yönelik Türkçe eğitimi nasıl tasarlanmıştır?’ sorusuna ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur:

Kazanımlar

Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri adlı kitapta her sınıf seviyesine ait kazanımlar belirlenmiştir. Kitapta geçen bazı önemli 5. sınıf (Türkçe) kazanımları şu şekilde verilmiştir: “Tartışmalarda görüşlerinin güçlü ve olumlu yönlerini öne çıkararak dinleyicileri ikna eder.”,

“Konuşmalarında sıra dışı sorular sorar.”, “Konuşmasında ortaya koyduğu varsayımlarla ilgili öz eleştiri yapar.”, “Konuşmasında belirlediği bir problemin çözümü ile ilgili fikirler üretir.”, “Konuşmalarında tez/iddialar öne sürer.”, “Dinlediklerindeki/izlediklerindeki iddiaları ve bu iddialarla ilgili varsayımları belirler.”, “Dinledikleri/izledikleri medya metinlerinde geçen toplumsal sorunları belirler.”, “Dinlediklerinde/izlediklerinde verilen problemin çözümüne ilişkin proje taslağı hazırlar.”, “Bilimsel süreçleri dikkate alarak proje önerisi yazar.” Bu kazanımlar destek eğitim odalarında eğitim gören özel yetenekli 5. sınıf öğrencileri için oluşturulmuştur. Olağan gelişim gösteren bu yaş ve sınıf seviyesinde öğrencilere bu kazanımların verilmeme nedeni özel yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarından bilişsel olarak ileride, daha hızlı, kapsamlı ve derinlikli öğrenmeye açık olmalarıdır. Ülkemizde de özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimi verilirken bu ayrıma dikkat edilmiştir. Kazanımlar özel yeteneklilerin özellik, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine göre tasarlanmıştır. Böylelikle özel yeteneklilerin kendi zekâ potansiyellerini daha da geliştirmelerine imkân sağlanmıştır (MEB, 2022a)

“Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı kitapta geçen bazı önemli 6. sınıf kazanımları ise şu şekilde verilmiştir: *“Yazılarında bir problemin çözümüne yönelik sıra dışı fikirler üretir.”, “Konuşmasında belirlediği bir problemin çözümü ile ilgili fikirler üretir.”, “Konuşmalarında mizah unsurlarından yararlanır.”, “Konuşmasının güçlü ve zayıf yönleriyle ilgili yapılan eleştirileri dikkate alır.”, “Metnin konusunu metinden kanıt göstererek belirler.”, “Yazdıkları konusunda gerekçeler sunarak başkalarını ikna eder.”* Bu kazanımlar destek eğitim odalarında eğitim gören özel yetenekli 6. sınıf öğrencileri için oluşturulmuştur. Aynı sınıf seviyesinde yer alan normal gelişim gösteren akranlarına göre bu kazanımların daha zor ve üst düzey olduğu görülmektedir (MEB, 2022a).

“Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı kitapta geçen bazı önemli 7. sınıf (Türkçe) kazanımları şu şekilde verilmiştir: *“Dinledikleri/izlediklerindeki benzerlik veya farklılıkları sınıflandırır.”, “Metindeki millî, manevî, evrensel değerler ile tarihi, mitolojik unsurları belirler”, “Tezlerini/iddialarını kanıtlamak için ikna edici metinler yazar.”, “Okuduklarındaki açık ve örtük iletilerin doğruluğunu tartışır.”, “Metindeki hikâyeye unsurları üzerine değerlendirmeler yapar.”, “Yazılarında gerçek yaşam problemlerinin çözümüne yer verir.”, “Metinde ele alınan bireysel bir problemin çözümüne ilişkin proje hazırlar.”* Bu kazanımlar destek eğitim odalarında eğitim gören özel yetenekli 7. sınıf öğrencileri için oluşturulmuştur. Aynı sınıf seviyesinde yer alan normal gelişim gösteren akranlarına göre bu kazanımların daha karmaşık ve kapsamlı olduğu görülmektedir (MEB, 2022a)

Yöntem ve Teknikler

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı Türkçe kitabında 5. sınıf düzeyinde her etkinliğe uygun olarak birden çok yöntem ve teknik kullanılmıştır. Kitapta etkinlik kısımlarında verilen ve kullanılması ön görülen yöntem ve teknikler şu şekildedir: Not olarak dinleme, güdümlü yazma, soru-cevap, kavram haritası, örnek olay, gösterip yaptırma, hikâyeye haritası, katılımlı dinleme, araştırma, ikna edici konuşma, oyunlaştırma, beyin fırtınası, hazırlıklı konuşma, eleştirel okuma ve dinleme, yaratıcı yazma, balık kılıcı, kripto bulmaca tekniği, empati kurarak dinleme, seçici dinleme, anlatım, tartışma. Görüldüğü üzere ülkemizde özel yetenekli çocuklara Türkçe eğitimi verilirken tek bir yöntem ve tekniğe bağlı kalınmayıp etkinliğin kazanımlarına ve amacına uygun olacak şekilde yöntemler ve teknikler çeşitlendirilerek ve farklılaştırılarak seçilmiştir. Örneklenecek olursa ‘Kültürel Miras’ etkinliğinde gösterip yaptırma yöntemi kullanılmamış olup bunun yerine not olarak dinleme ve ikna edici konuşma yöntemleri tercih edilmiştir. Ancak ‘Mors Alfabesi’ etkinliğinde ise gösterip yaptırma yöntemi kullanılmıştır çünkü bu etkinlikte yer alan *“Bir metin türünü, başka bir metin türüne dönüştürür.”, “Bir metni yeniden yazar.”* ve *“Yazma stratejilerini uygular.”* kazanımlarını gerçekleştirmek için bu yöntemi kullanmak amaca ve ihtiyaca uygundur. Kısacası her etkinliğe ve bunların kazanımlarına uygun işlevsel yöntem ve teknikler seçilmiştir. Kitabın tamamındaki mantık bu şekilde ilerlemekte, kazanımlara uygun bir şekilde yöntem ve tekniklerin çeşitlendirildiği görülmektedir.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı Türkçe kitabında 6. sınıfta 5. sınıftan farklı olarak şu yöntem

ve tekniklere yer verilmiştir: SCAMPER (yönlendirilmiş Beyin fırtınası), serbest çağrışım tekniği, eğitsel oyun, okuma çemberi, rol kartı, drama, açıklayıcı yazma, RAFT tekniği. Görüldüğü üzere özel yetenekli çocuklara Türkçe eğitimi verilirken sınıf seviyeleri arasında yöntem ve teknik farklılığı göze çarpmaktadır. Sınıf seviyesinin artmasıyla beraber yöntem ve tekniklerin uygulama zorluğu artmakta, ayrıca daha özel yöntem ve teknikler (SCAMPER ve RAFT teknikleri gibi) işe koşulduğu görülmektedir.

“Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı kitapta her sınıf seviyesine uygun kazanımlar ve bu kazanımlara uygun etkinlikler verilmiştir. Ülkemizde destek eğitim odalarının özel yetenekli çocukların Türkçe eğitiminde çok önemli katkıları bulunmaktadır. Yukarıda bahsi geçen kitaptaki etkinlikler özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken kullanılan önemli etkinlikler olarak belirlenmiş olup ayrıca ülkemizde bu öğrencilere yönelik Türkçe eğitiminin nasıl yapılandırıldığına ilişkin anlaşılması noktasında katkı sağlamaktadır.

Etkinlikler

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” kitabında etkinliklerin tasarlanmasında 5E modelinin (giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme, değerlendirme) ağırlıklı olarak kullanıldığını görülmüştür. Yapılandırmacı yaklaşım gereği etkinlikler ve etkinlik başlıklarının altında öğrencilere kazandırılması gereken kazanımlar da açıkça belirtilmiştir.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” Türkçe kitabında 5. sınıf düzeyinde şu etkinlik başlıkları yer almaktadır: Metin Türleri/Şiir (Şiirle Anlatalım), Metin Türleri/İletişim (Mors Alfabesi), Metin Türleri (Katılımlı Dinleme), Bilgilendirici Metin Türleri/Gezi Yazısı (Okuyarak Geziyorum), İkna Edici Konuşma (Kültürel Miras), İletişim ve Medya (Radyo Reklamı), Deyimler (Deyimlerle Oyun), Hikâye Edici Metin (Hikâye Keseleri), Konuşma Kuralları/Hazırlıklı Konuşma (Konuşma Sanatı), Gölge Oyunu (Hayal Perdesi), Söz Varlığı (Kısır Döngü), Hikâye Edici Metin Türleri/Fabl (Esin Kaynağı Hayvanlar), Yaratıcı Yazma (Değişenler), Şiir Bilgisi (Benim Şiirim), Yazma (Kripto Bulmaca), Yaratıcı Yazma (Meslekler ve Monologlar), Yaratıcı Yazma (Çocuk Ülkesi), Eleştirel Okuma ve Yaratıcı Yazma (Uzay Yolculuğu), Yaratıcı Yazma (Altı Cümle Altın Cümle), Yaratıcı Yazma (Babaannemin Çocukluğu), Yaratıcı Dinleme/İzleme (Çözümün Parçasıyım). Bu etkinlikler 5. Sınıf düzeyinde bulunan özel yetenekli çocukların ana dil eğitiminde kullanılmaktadır. Görüldüğü gibi özel yetenekli çocuklara ülkemizde ana dili eğitimi verilirken metin türleri, konuşma stratejileri, deyimler ve atasözleri, hikâye edici metin türleri, bilgilendirici metin türleri, şiir türü, söz varlığı, yazma ve dinleme stratejileri bir bütün olarak sezdirilmektedir. Kitapta özel yetenekli çocuklara hazırlanan etkinlikler incelendiğinde bu etkinliklerin olağan gelişim gösteren akranlarının etkinliklerine göre daha zorlayıcı ve daha soyut bir düzlemde olduğu görülmektedir.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” Türkçe kitabında 6. sınıf düzeyinde şu etkinlik başlıkları yer almaktadır: Mektup (1915 Çanakkale’ye Yolculuk), Yaratıcı Düşünme (Uzayda Yatırım Yapıyorum), Bilmece (Bilin Bakalım, Ben Neyim?), Yaratıcı Yazma (Kutup Araştırmaları Enstitüsünden Mektup Var!), Sistem (Okumalıyız), Okuma Çemberi (Okuma Çemberi Yöntemi İle Sıra Dışı Okuyorum), Konuşma Becerisini Geliştirme (Kelime Salatası), İkna Edici Konuşma (İkna Etmek Çok Kolay), Etkili Konuşma (Konuştukça Konuşuyorum), Mektup Yazma (Yeniden Yaz), Yazma Stratejilerini Uygulama (Duygu Piramidi), Yaratıcı Yazma (Yalnız Balina), Yazma Stratejileri (Oyundan Oyun Çıktı!), Haber Metni Hazırlama (En İyi Haber Programı), Atasözleri ve Deyimler (Dijital Araçlarla Atasözleri ve Deyimler). Bu etkinlikler ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dil eğitiminin nasıl verildiğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca Bakanlığın bu konuya olan bakış açısını kavramamızı da sağlamaktadır (MEB, 2022a). Bakanlığın hazırladığı bu kitaptaki kazanımlar ve etkinlikler incelendiğinde süreç, içerik ve ürün faktörlerinin zenginleştirilip farklılaştırıldığı görülmektedir. Bakış açısı olarak da verilen etkinliklerin ve kazanımların tipik/ olağan gelişim gösteren akranlarının etkinliklerine göre bilişsel anlamda daha üst düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, özel yetenekli çocukların normal akranlarından daha üst düzeyde yer aldığı farkında olarak etkinliklerin tasarlandığı görülmektedir.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” Türkçe kitabında 7. sınıf düzeyinde şu etkinlik başlıkları yer almaktadır: Deyimler (Deyim Ağacı), Ünlem İşareti (Duygu Eli), Görsel Okuma (Kim Bunlar?), Masal (Masallar Arasında), Görsel Okuma/Yazma (Kaya Resimleriyle Yazıyorum, Çiziyorum), Bilgiden Çizgiye (Grafik ve Tablo Okuma), Şiir Analizi (Gülümse SMILE Tekniği ile Şiir Analizi), Bilgilendirici Metin Türleri/Mektup (Geçmişini Yeniden Yazıyorum), İkna Edici Konuşma (İkna Olduk), Hikâye Analizi (Hikâyenin Yüzü Stratejisi ile Hikâye Analizi), Proje Hazırlama (Su: Yeni Elmas), Yazma Stratejileri/Yaratıcı Yazma (Kahve Lekesi), Eleştirel Okuma (Özgün Olmak), Yazma Stratejileri/Yaratıcı Yazma (Dönüşüm), Özgün Şiir Yazma (Dadaist Şiir Denemesi), Kök Değerler ile Dijital Öykü (Yunus Emre: Kök Değerler ile Dijital Öykü). Görüldüğü gibi yukarıda verilen etkinlik başlıkları özel yetenekli öğrencilerin ana dil eğitiminin içeriği hakkında bizi önemli derecede bilgilendirmektedir. Ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimi verilirken onlara dinleme, konuşma, okuma, yazma, deyimler, noktalama işaretleri, görsel okuma/yazma, grafik ve tablo yorumlama, şiir ve hikâye analizleri, öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyen kaya resimleriyle yazma, SMILE tekniği ile şiir analizi yapma, hikâyenin yüzü stratejisi ile hikâye analizi yapma, mors alfabesi gibi öğrencilerin ilgisini çekebilecek birçok etkinlik yapılmaktadır. Sonuç olarak bu etkinlikler öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağladığı gibi onların çeşitli konu alanlarında birçok bilgi edinmelerine de imkân vermektedir. Ayrıca öğrenciler yukarıda verilen başlıkları uygulama ile pratik hâle getirmektedirler. Bu şekilde sadece teorik odaklı bir öğrenme-öğretme sürecinin tercih edilmediği görülmektedir.

“Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı kitapta üstün yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken öğrenme-öğretme süreci yapılandırıcı yaklaşımın bir modeli olan 5E modeline göre yapılandırılmıştır. Bu şekilde özel yetenekli öğrencilerin kitaptaki kazanımları ve etkinlikleri yaparak yaşayarak, uygulama esaslı ve derinlemesine öğrenmesi esas alınmıştır. Öğrencilerin Türkçe eğitim süreçlerinde öncelikle giriş basamağından başlanılmıştır. Öğrencilerin bu basamakta dikkatleri çekilmiş olup aynı zaman derse karşı güdülenmeleri sağlanmıştır. Diğer basamakların öğrencilere verilmiş sırası ise sırasıyla keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme şeklindedir. Keşfetme aşamasında öğrencilerin konu hakkında araştırma yapması ve veri toplaması sağlanmıştır. Açıklama aşamasında öğrenci yaptığı çalışmayı veya etkinliği öğretmenine açıklar, öğretmen ise öğrencinin eksikliklerini giderir. Derinleştirme aşamasında öğrencinin etkinlikte öğrendiği bilgiyi günlük hayatta kullanması ve başka alanlara transfer etmesi sağlanır. Son aşama olan değerlendirme aşamasında ise öğrenciler yaptığı etkinlikleri nesnel bir şekilde hem öz değerlendirme hem de gözlem formları aracılığı ile değerlendirirler.

“Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Destek Eğitim Odası Etkinlikleri” adlı kitapta verilen “Ben Olsaydım” etkinliğinin 5E modeline göre işleniş süreci şu şekildedir: Giriş basamağında öğrencilere “*Fabl nedir? Tilki ve leyleklerin konuşması hakkında ne düşünüyorsunuz? Ezop ve La Fontaine gibi yazarlar daha çok hangi türde adlarını duyurmuşlardır?*” gibi sorular sorulup öğrencilerin dikkatleri çekilir ve ön bilgileri hatırlatılır. Keşfetme basamağında öğretmen Leylek ile Tilki adlı metnin içeriğine dair sorular sorar, öğrencilerin bu şekilde fabl türünün belli başlı özelliklerini ve niteliklerini belirlemeleri sağlanır. Açıklama aşamasında öğrencilere hikâye haritası dağıtılır, onlara hikâyenin unsurları hakkında bilgiler verilir. Öğrenciler dinledikleri/izledikleri metinden hareketle öğretmen tarafından dağıtılan çalışma kâğıdındaki ‘fablın kahramanları, fablın konusu, fablın başlığı, olay, yer, zaman, fablın en sevdiğin bölümü, fabldan çıkardığın sonuç, fabldaki karakterlerden hangisi olmak isterdin?’ kısımlarını doldururlar. Doldurma işlemi bittikten sonra öğretmen Leylek ile Tilki adlı metni öğrencilerine dağıtır ve daha önce yapılan etkinlikle karşılaştırmalarını ister. Derinleştirme aşamasında ise öğrencilere “*Sizler leyleğin yerinde olsaydınız tilkiye ne yapardınız?*” sorusu sorulur. Öğrencilerin fablı bir şiir metnine dönüştürmeleri sağlanır. Son aşama olan değerlendirme aşamasında ise öğrencilerin fablla ilgili yaptığı etkinlikler hem öğretmen hem de öğrenciler tarafından bütüncül olarak değerlendirilir. Görüldüğü üzere ülkemizde özel yeteneklilere ana dili eğitimi verilirken çağdaş modeller kullanılmaktadır. Ancak tek bir çağdaş modelin kullanıldığı söylemek de doğru bir yaklaşım değildir, çünkü özel yeteneklilerin eğitiminde içerik ve yöntem tekniklerde olduğu gibi yöntem ve teknik meselesinde de çeşitlendirme esas alınmaktadır.

Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali Kitabı

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan “Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali” kitabında temalar, Türkçe eğitim süreçlerinin planlanmasında yararlanılan disiplinler, etkinlikler, Türkçe alanı kapsamında etkinlikler üzerinden geliştirilmeye çalışılan başlıca kavramlar belirlenerek incelenmiştir. İkinci araştırma sorusuna ilişkin bulgular aşağıdaki alt başlıklarda sunulmuştur.

Temalar

Ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken tema seçimine büyük önem verilmektedir. Çocuklar temalar sayesinde birçok farklı etkinlik yapabilmektedirler. Bu durum da ana dil eğitiminin içeriğinin zenginleştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu doğrultuda Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan “Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali” adlı kitapta şu 8 tema belirlenmiştir: Örüntü/desen, değişim, sistem, fikir ayrılıkları, keşif, güç, ilişkiler/bağlantılar, uyum/adaptasyon. Bu kitapta özel yeteneklilere ana dili eğitimi sunulurken etkinlikler bu 8 tema etrafında şekillenmiştir. Bu şekilde çocuklar hem örüntü ve sistem hem de keşif ve güç gibi temaların etkinliklerdeki uygulanma biçimlerini kazanmış olurlar. Bu sekiz geliştirici ve farklı bakış açısı kazandıran temanın seçiminde çocukların özel yeteneklerinin olduğu alanlar ve bu yetenekleri geliştirici alanlar olmasına dikkat edilmiştir. Uygulama mantığı bu şekilde olan etkinliklerin özel yetenekli öğrencilerin başta ana dil olmak üzere diğer alanlarda da bilişsel becerilerinin daha üst seviyelere çıkarılması amaçlanmıştır.

Türkçe Eğitim Süreçlerinin Planlanmasında Yararlanılan Disiplinler

Ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dili eğitiminde Türkçe öğretmenlerine birçok görev düşmektedir. Ancak bu sorumluluk sadece Türkçe alanı öğretmenlerine yüklenmemektedir. Ana dili eğitimi diğer disiplinlerle iş birliği içerisinde yürütülmektedir. Diğer disiplin alanlarında da ana dili hem doğrudan hem de dolaylı olarak geliştirilmektedir. Bir özel yeteneklinin matematik, fen, tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji derslerinde anlatılan konuları nitelikli ve istenilen şekilde anlayabilmesi için ana dili bilincinin gelişmiş olması gerekmektedir. Diğer disiplin alanlarının temel yapılarının anlaşılmasında ve çözümlenmesinde ana dil eğitiminin vazgeçilmez bir önemi bulunmaktadır. Bu bağlamda Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyalindeki etkinlikler incelendiğinde özel yeteneklilere ana dil eğitiminde yararlanılan disiplinler şunlardır: Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Geleneksel El Sanatları, Edebiyat, Fen ve Teknoloji, Astronomi, Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Psikoloji, Değerler Eğitimi, Bilişim Teknolojileri, Teknolojik Tasarım, Medya Okuryazarlığı, Bilgi Okuryazarlığı, münazara konusunda göre tüm disiplinler, Matematik, mektubun yazıldığı kişiye bağlı olarak tüm disiplinler, Müzik, Hayat Bilgisi, Arkeoloji, sürece bağlı olarak tüm disiplinler, Hidroloji. Görüldüğü üzere özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken seçilen metinlerde diğer disiplin alanlarından yararlanılmaktadır. Çocuklara verilen metinlerin içeriğinde diğer disiplin alanlarını kapsayan etkinlikler, çalışma yaprakları ve diğer destekleyici materyaller bulunmaktadır. Bu şekilde özel yetenekliler birçok farklı içerik ile karşılaştıkları için kendi ilgi, yetenek alanlarından metinlerle karşı karşıya gelmektedirler. Bunun sonucunda ise çocukların eğitsel yaşantıları çeşitlendiği için de bilişsel performansları daha üst boyuta çıkmaktadır.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce çıkarılan Bilim ve Sanat Merkezleri “Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali” adlı kitapta özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimi ile ilgili çeşitli etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinlikler hazırlanırken etkinliğin adı, eğitim programı, tema, süre, disiplinler arası iş birliği, beceriler belirlenmiştir. Bu şekilde ana dil eğitiminin daha planlı bir şekilde uygulanması istenmiştir. Bu kapsamda, özel yeteneklilere ana dil eğitimi kapsamında 65 tane etkinlik belirlenmiştir. Bu uygulamalar yapılırken etkinliğin öğrenciye kazandıracığı kazanımlar, öğrencilerin kazanımları gerçekleştirirken kullanacağı yöntem ve teknikler, etkinlik ile ulaşılabilecekleri kavramlar, öğretimde yapılan farklılaştırmanın hangisi olduğu (ürün farklılaştırma, içerik farklılaştırma, süreç farklılaştırma), öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme metotları (yansıtıcı günlük, etkinlik değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, ürün değerlendirme formu, dereceleme ölçeği, öz değerlendirme formu, etkinlik kontrol listesi, öğretmen değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı) ayrı ayrı ve düzenli olarak sunulmuştur. Görüldüğü gibi ülkemizde

özel yetenekli öğrencilere ana dil eğitimi verilirken belli bir süreç dikkate alınmaktadır. Çocukların ana dilini en ileri düzeyde kullanabilmesi ve hangi etkinliği neye göre yapması gerektiğini anlaması için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca özel yetenekli çocuklara hazırlanan Türkçe ders materyalleri kapsamında zenginleştirme uygulamalarına yer verildiğinden çocukların Türkçe etkinliklerini gerçekleştirirken birden fazla kaynaktan yararlanmış oldukları söylenebilir. Bu sayede ana dil becerileri de gelişmiş olur.

Türkiye’de özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimlerinde hazırlanan kaynaklar bu çocukların özelliklerine göre tasarlanmaktadır. Özel yetenekliler dil ile uğraşmaya, çeşitli ilgilerini çeken kitapları okumaya, harfleri ve sözcükleri normal gelişim gösteren akranlarından daha erken tanımaya ve araştırmaya daha ilgili ve yatkın oldukları için bu çocukların ana dil becerisi akranlarına göre daha gelişmiştir (Özdemir, 2010). Bu sebeple bu çocuklara hazırlanan Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali kitabındaki etkinlikler öğrencilerin içinde bulunduğu sınıf seviyesinin bir iki seviye üzerinde olabilmektedir. Kitaplarda yer alan metni anlama çalışmalarının diğer akranlara sunulan metinlerden çok daha zor ve soyut olduğu görülmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin akıcı okuma becerilerini geliştirmek için uygulanan akıcı okuma çalışmaları (cümle veya paragraf düzeyinde) incelendiğinde öğrencilerin kelime hazinelerinin fazla olması faktörü göz önünde bulundurularak daha zor ve karmaşık cümlelerin veya paragrafların kullanılmasına dikkat edilmiştir. Son olarak kullanılan metinlerde ve etkinliklerde yer alan kavram ve kelimelerin üst düzey kelimeler olduğu, çoğu kelimenin disiplinlere özgü terim sözcüklerden oluştuğu ve öğrencinin kavram dünyasını geliştiren kelimelere yer verildiği görülmektedir.

“Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali” kitabında yer alan Söz Sanatları etkinliği incelendiği zaman öğrencilere okuma türleri, kelime hazinesi vb. ile ilgili kazanımların belirlendiği görülmüştür. Belirlenen bu kazanımlar ışığında yapılan etkinlik sırası ile aşağıda sunulmuştur:

- Öğrencilere hafızalarında olan bir şiir olup olmadığı sorulur.
- Hafızalarında şiir olan öğrencilerden okumaları istenir.
- Ezberlenen şiirleri okuma çalışması bitirilir.
- Öğrencilere Arif Nihat Asya’dan “Bayrak” şiiri okutulur.
- Öğrencilere metni anlayıp anlamadıkları sorulur.
- Öğrencilerin verdiği yanıtlar ile fikir alışverişi yapılır.
- Metinde yer alan edebî sanatlarını bulmaları sağlanır.
- Bulunan edebî sanatların doğruluğu ve yanlışlığı üzerinde durulur (MEB, 2022b).

Görüldüğü gibi etkinlikte öğrencilere okutulan Bayrak Şiiri üzerinden edebî sanatları bulma çalışması kolay bir metin üzerinden değil de nispeten imgeli ve mecazi anlamlar ile örülü soyut bir metin üzerinden işlenmiştir. Normal gelişim gösteren akranların Türkçe ders kitabı (7. sınıf-Özgün) incelendiği zaman öğrencilere daha kolay düzeyde metinlerin verildiği ve bu metinlerin kısaltılarak (metnin bir bölümü/cümlesi) öğrencilere sunulduğu, bu metinler üzerinden edebî sanatları bulma çalışmasının yapıldığı görülmüştür. Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali kitabında yer alan Söz Sanatları adlı öğrenme-öğretme süreci etkinliği olağan gelişim gösteren akranların Türkçe ders kitabına göre (7. sınıf-Özgün) daha kapsamlı ve senkronize bir şekilde ele alınmıştır. Söz gelimi öğrencilerden şiirde geçen söz sanatlarını bulmakla kalmayıp onlara çeşitli paragraflar/bölümler dağıtıp bu paragrafları/bölümleri belirtilen söz sanatlarını da (benzetme, kişileştirme, zıtlık, konuşturma, abartma) kullanarak tamamlamaları istenmektedir. Ayrıca öğrencilerin okuduğu şiirden hangi manaları çıkardıkları, çıkarılan manaların üzerinde tartışma yaptıkları ve öğrencilerin şiirden buldukları sanatların ne derece doğru olup olmadığını tartıştıkları görülmektedir (MEB, 2022b). Bu da bir söz sanatı bulma çalışmasının ötesine geçilip özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerine uygun şekilde kapsamda genişletme, derinleştirme ve zenginleştirme faaliyetlerinin yapıldığını göstermektedir.

Etkinlikler Yoluyla Geliştirilmeye Çalışılan Kavramlar

Ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimi kapsamında sadece belli başlı dil yapıları verilmemekte, öğrencilerin farklı alanlarda ve yaşamlarında kullanabilecekleri çeşitli kavramlar ile ana

dili eğitimi desteklenmektedir. Bu anlatılanlar doğrultusunda ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verirken kullanılan kavramları “Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe Alanı Yardımcı Ders Materyali” üzerinden aktarmak doğru olacaktır. Bu kapsamda kitapta özel yetenekli çocuklara Türkçe alanı kapsamında etkinlikler üzerinden kazandırılacak başlıca kavramlar şunlardır: ahenk, metafor, imge, masal, alaycı dönüştürüm, yansılama, anıştırma, değişim, reklam, pazarlama, tez/iddia, varsayım, su okuryazarlığı, su ayak izi, keşif, mitoloji, icat, inovasyon, kompost, karikatür, ahlak, aksan, destan, pupa, seyyah, sit, etnoloji, hitabet, salgın, covid-19, deyim, genel yayın yönetmeni, muhabir, ana dili bilinci, söz sanatları, metinler arasılık, e-posta, mektup, istatistik, veri, ayrılıp birleşme tekniği, hikâye, atasözü, somut olmayan kültürel miras, keşif, proje, bilim kurgu, akvaryum tekniği, efsane, dilekçe, küresel ısınma, ozon tabakası, motif, altı şapkalı düşünme tekniği, bağdaşıklık, tutarlılık (MEB, 2022b). Görüldüğü üzere ülkemizde özel yetenekli çocuklara ana dil eğitimi verilirken öğrencilerin kavram dünyaları zenginleştirilmek istenmektedir. Bu kavramlara baktığımız zaman bazı kavramların (yansılama, anıştırma, kompost, metafor, su okuryazarlığı, su ayak izi, etnoloji gibi) çocuklar açısından zor kavramlar olduğu düşünülebilir ancak konu özel yetenekli çocuklar olduğu için bu kavramların ilgili etkinliklerle öğrencilere kazandırıldığı görülmektedir. Bu da bize gösteriyor ki özel yeteneklilere ana dil eğitimi verilirken kavram eğitimi de kazandırılmaktadır. Kavram öğretimi ile Türkçe eğitiminin birbiri yakın ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda bu durumun beklentileri destekleyici yönde olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Tartışma ve Sonuç

Bulgular kısmında görüldüğü üzere ülkemizde üstün yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken eğitim programlarının zenginleştirilmekte ve uygulamalar buna göre yapılmaktadır. Kısacası ana dili öğretmenleri sadece ders ortamında konu anlatmakla kalmayıp öğrencilerin sınıf dışı etkinliklere katılmalarına ve üst düzey düşünme becerilerini elde etmelerine imkân sağlamaktadır. Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara ana dili eğitimi verilirken onların çok boyutlu olarak gelişmesine fırsat tanınmaktadır. Özellikle Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinde öğrencilere ana dili eğitimi verilirken onların eğlenerek öğrenebilecekleri eğitsel ortamlar seçilmektedir. Bu eğitsel ortamlar arasında üniversiteler, müzeler, fuarlar, festivaller, sanayi tesisleri, tarihi mekânlar, konferanslar, kütüphaneler, sergiler, imza günleri ve konserler vardır. Öğrenciler BİLSEM’ler sayesinde hem kurum içinde hem kurum dışında birçok ana dili etkinliği yapmaktadırlar (MEB, 2021). Görüldüğü gibi öğrenciler çeşitli eğitsel ortamlara ziyaretlerde bulunarak dil gelişimini artırmaktadırlar. Bu ortamlarda öğrenciler etkin olarak hem dinleme hem de konuşma becerilerini geliştirmiş olurlar.

Özel yetenekli öğrencilerin olağan gelişim gösteren öğrencilerden farklı olmasından dolayı ana dili eğitim süreçlerinde de farklılıkların bulunması gerekmektedir. Bu bağlamda, özel yetenekli öğrencilerin farklılaştırılmış, derinleştirilmiş ve bireyselleştirilmiş bir eğitime tâbi olmalarını sağlamak için özel yetenekli öğrencilerin velilerinin talebi doğrultusunda öğrenme süreçlerine dahil oldukları Destek Eğitim odaları için olağan Türkçe Dersi Öğretim Programından farklı olarak, özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaç duyduğu üst düzey kazanımların yazılmasıyla destek eğitim Türkçe çerçeve programı oluşturulmuştur. Bu çerçevede, bu destek kitabı için kazanımlara uygun nitelikte daha soyut düzlemde, zorlayıcı, derinliği ve karmaşıklığı artırılmış etkinlikler yerleştirilmiştir. Özel yetenekli öğrenciler için destek eğitim odası etkinlikleri kitabında özel yetenekli öğrencilerin temel dil becerileri ile beraber üst düzey düşünme becerilerini de geliştirmek ve yenilikçi bireyler yetiştirmek esas alındığından kitaptaki etkinliklerin 5E modeline göre tasarlanıp kitaba yerleştirildiği görülmüştür. Bilindiği üzere 5E modeli öğrenci merkezli ve yapılandırmacı öğretim yaklaşımı temelinde geliştirilmiş; giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme olmak üzere beş aşamadan oluşan bir modeldir. 5E modeli öğrenciyi sürekli olarak etkin ve girişimci tutan; öğrencide araştırma-sorgulama merakını ortaya çıkararak onu bu yönde destekleyen bir model olarak özel yetenekli öğrencilerin özelliklerine uygundur (MEB, 2022a). 5E Modeli öğrencileri her aşamada ve sürekli etkin kılarak öğrencilerin kendi kavramlarını oluşturmaları ve bilgiyi yapılandırmaları yönünde teşvik etmektedir (Aksoy ve Gürbüz, 2013). Yapılandırmacı yaklaşımdaki yenilikler ve psikoloji alanındaki gelişmelerle birlikte, bireylerin ön bilgilerinin, deneyim ve inançlarının yeni bilgilerle ilişkilendirilerek öğrenilmesinin oldukça etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle de öğrencilere ön bilgilerinin harekete geçirecek

çalışmaların yapılması önem arz etmektedir (Ergin, 2009; Köseoğlu ve Kavak, 2001, Martin, 2000; Özsevgeç, 2006). Bunun için öğrencilerin önceki bilgileri çok önemli olmakla beraber tekrar hatırlatılması için gerekli ön hazırlık yapılmalı ve öğrencilere eski bilgileri hatırlatıcı çalışmalar yaptırılmalıdır. Aynı zamanda, 5E modelinde uygulanan sınıf içi tartışmalar, öğrencilerin daha etkin ve sosyal olmalarını sağlarken özgüvenlerini de artırmaktadır (Bozdağın ve Altunçekiç, 2007; Bybee vd., 2006; Çalık, 2006; Ergin, Ünsal ve Tan, 2006; Palmer, 2003; Saka, 2006). Bununla birlikte 5E modeli ile oluşturulan öğrenme ortamları öğrencileri araştırma, keşfetme ve işbirlikli öğrenmeye yönlendirmektedir (Ergin, 2009; Özsevgeç, 2006; Patro, 2008; Şaşan, 2002; Turgut ve Gürbüz, 2011). Tüm bunlar gözönünde bulundurulduğunda bu tür etkinliklerin aynı zamanda özel yetenekli öğrencilerin potansiyellerinin gerçekleştirilmesine de yardımcı olarak bireysel ve toplumsal anlamda büyük katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, özel yetenekli öğrencilerin eğitimi üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur. Dil ile düşünceyi birbirinden ayıramaz unsurlar olarak düşündüğümüzde özel yetenekli öğrencilerin ana dili eğitimlerinin önemi daha da büyükmektedir. Ayrıca özel yetenekli çocukların dilsel gelişimi olağan gelişim gösteren çocuklarından farklıdır. Onlar konuşmaya daha erken başlarlar ve söz varlıkları yaşlıtlarıninkine göre daha zengindir. Bununla birlikte soyut sözcükleri bile yerinde ve anlamlı olarak kullanmakta, akıcı konuşabilmektedirler. Özel yeteneklilerde, ana dillerinin öğretilmesi sürecinde okuma ve yazmaya karşı olan ilgi olağandan çok önce başlayıp başarılmaktadır. Ortalama bir yetişkinden daha fazla gezi, serüven, aşk romanları, bilim kurgu gibi çeşitli ve geniş bir alanda okuma eğilimlidirler (Özdemir, 2010). Dolayısıyla sadece hızlı öğrenme ve farklı alanlara ilgi duymada değil, dilsel gelişim bakımından akranlarından üstün özellikler gösterdiği belirtilen özel yetenekli öğrencilerin ana dili ve onu kullanma farkındalığı ve bilinci, kendilerinin bireysel yeteneklerini fark edip en üst düzeyde kullanabilmeleri açısından da önemlidir (Selçuk, 2018). Aynı zamanda tüm gelişmiş ülkelerin üzerinde hassasiyetle durduğu bir konu olan, sağlam bir toplumsal gelecek inşa etme yolunda özel yeteneklilerin ana dili eğitiminin göz ardı edilmesi, üzerinde yeterince durulmaması söz konusu olamaz. Aslında, sadece özel yetenekliler için herkes için anlama, anlatma dolayısıyla sağlıklı iletişim kurabilme, çok yönlü düşünebilme ve farklı bakış açılarına sahip olabilmeyi sağlayan dil ve onu kullanabilme becerisidir. Ancak, söz konusu olan; hızlı öğrenen, yaratıcı, liderliğe ilişkin kapasitesi yüksek, özel akademik yeteneklere sahip özel yetenekli bireyler olduğunda, dil eğitiminin önemi daha da belirgin ve ihmal edilemez bir alan olduğu ortaya çıkmaktadır.

Dil bir semboller dizisi olmakla birlikte, düşünce de bu semboller aracılığıyla gerçekleşen zihinsel etkinlikler ve bunların ürünüdür. Dil, düşünceyi yapılandırırken, ikisi karşılıklı bir etkileşim içinde ve eş zamanlı olarak gelişim gösterirler (Aydın, 2003). Hızlı, derin ve kapsamlı düşünüp üretmeye dayalı bir zihinsel sürece sahip özel yeteneklilerin ana dili eğitim süreçleri dikkatle gerçekleştirilmesi gereken bir alandır. Ana dili eğitimi, öğrencilerin tek ders başarısını değil, onların çok yönlü gelişimlerini, diğer alandaki başarılarını ve düşünme becerilerini etkileyen bir alandır. Ancak, Türkiye’de özel yetenekli öğrencilere ana dili öğretimi noktasındaki çalışmaların nicelik olarak yetersiz olduğu bu alanda yapılan birçok araştırmada ulaşılan bir sonuçtur (Kara ve Ünal, 2021; Oğuz, 2021; Selçuk, 2018; Ünveren, 2023). Bu yöndeki çalışmaların artırılması, tanılanmış olan özel yetenekli öğrencilerin kendilerini uygun eğitim almalarını sağlayarak potansiyellerini gerçekleştirmeleri konusunda onlara yardımcı olacaktır. Bu öğrencilerin tanılanması ve sistem içerisinde kaybolmamaları ne kadar önemliyse onların doğru ve uygun şekillerde öğrenim süreçlerinde bulunmaları ve bu alanda yapılacak çalışmalar, hem bu öğrencilerin potansiyellerinin doğru bir şekilde kullanılarak artırılmasını sağlaması hem de onların topluma kazandıracakları katkılar açısından oldukça önemlidir. Bilim Sanat Eğitim Merkezlerinde (BİLSEM) ve destek eğitim odasında öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin Türkçe öğretmenlerinin, bu öğrencilerin hazırbulunuşluğuna, öğrenme profillerine, ilgi ve yetenek alanlarına göre etkinlik içeriğini, öğrenme öğretme sürecini ve ürünleri farklılaştırması, tüm bu etkinlik ve süreçlere eklemeler yapmaları faydalı olacaktır. Yine öğretmenlerin öngörü, gözlem ve inisiyatiflerine göre etkinlikler için belirtilen sürelerin öğrencilerin özelliklerine göre artırılması ve azaltılması yerinde olacaktır. Bu durum da özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim süreçlerinin önemini ortaya koymaktadır. Bu alandaki öğretmenlerin donanım ve yeterliliği ne kadar artırılırsa özel yetenekli öğrenciler de o denli performanslarının gerçekleştirilmiş olacağı, böylelikle de onları ve

değerli katkılarının topluma kazandırılmış olacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin niteliklerinin artırılması, bu çalışmada incelenen materyallerin daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasına, var olan etkinliklere öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak eklemeler yapabilmelerine imkân sağlayacaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makale tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması

Araştırma herhangi bir çıkar çatışması içermemektedir.

Kaynaklar

- Akça Üşenti, Ü. (2013). Farklılaştırılmış Türkçe öğretim uygulamalarının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerdeki bilişsel beceri ve başarı durumlarına etkisi. *International Journal of Social Science Research*, 2(2), 0-0.
- Aksoy, G. ve Gürbüz, F. (2013). An example for the effect of 5E model on the academic achievement of students: In the unit of “force and motion”. *Inonu University Journal of The Faculty Of Education*, 14(2), 01-16.
- Altheide, D. L. ve Schneider, C. J. (2017). *Qualitative media analysis*. UK: SAGE Publications.
- Alevli, O. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde eleştirel okuma becerisi. O. Alevli (Ed.), *Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde özel dil becerilerinin geliştirilmesi* içinde (ss. 41-62). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Archambault, F. X., Westberg, K. L., Brown S. W., Hallmark, B. W., Emmons C. L. ve Zhang, W. (1993). *Regular classroom practices with gifted students: Results of a national survey of classroom teachers* (Research Monograph 93102). Storrs, CT: University of Connecticut, National Research Center on the Gifted and Talented.
- Ataman, A., Dağlıoğlu E. ve Şahin, F. (2014). *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler konusunda bilinmesi gerekenler*. A. Ataman (Ed.), Ankara: Vize Yayıncılık.
- Austin, K. D. (2011). *Giving voice: a mixed methods study of gifted students' and their parents' perceptions of their reading experiences* ((Unpublished doctoral dissertation). Oregon State University, College of Education.
- Aydın, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bağcı Ayrancı, B. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin yazma becerisinin geliştirilmesinde çağrışım tekniğinin kullanımı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bağcı Ayrancı, B. ve Mete, F. (2017). Bilim ve sanat merkezleri bireyselleştirilmiş eğitim programında Türkçe dersi uygulamalarındaki farklılıklar ve sorunlar. *Turkish Studies International Periodical for the Languages*, 12(18), 69-82.
- Bozdoğan, A. E. ve Altunçekiç, A. (2007). Fen bilgisi öğretmen adaylarının 5E öğretim modelinin kullanılabilirliği hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 579-590.
- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Scotter, P. V., Powell, J. C., Westbrook, A., et al. (2006). *The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness*. Office of Science Education National Institutes of Health Report.
- Çalık, M. (2006). *Bütünleştirici öğrenme kuramına göre lise 1 çözeltiler konusunda materyal geliştirilmesi ve uygulanması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Chuska, K. R. (1989). *Gifted learners K–12: A practical guide to effective curriculum and teaching*. Bloomington, IN: National Educational Service.
- Clark, B. (2002). *Growing up gifted: developing the potential of children at home and at school*. New Jersey: Merrill Prantice Hall Press.
- Çelik, H. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde eleştirel dinleme becerisi. O. Alevli (Ed.), *Özel yetenekli öğrencilerin Türkçe eğitiminde özel dil becerilerinin geliştirilmesi* içinde (ss. 1-19) Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Davis, G. A., Rimm, S. B. ve Siegle, D. (2011). *Education of the gifted and talented*. Boston: Pearson Press.
- Ergin, İ. (2009). 5E modeli'nin öğrencilerin akademik başarısına ve hatırlama düzeyine etkisi: "Eğik atış hareketi" örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 11-26.
- Ergin, İ., Ünsal, Y., ve Tan, M. (2006). 5E modelinin öğrencilerin akademik başarısına ve tutum düzeylerine etkisi: "Yatay atış hareketi" örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-15.
- Eryılmaz, R. (2020). Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe dersi öğretim programının yenilenmiş Bloom taksonomisi açısından değerlendirilmesi. *ZfWT*, 12(3), 59-83.
- Eryılmaz, R. (2021). Bilim ve sanat merkezleri Türkçe dersi öğretim programının özel yetenekli öğrencilerin Türkçe dersi yetkinliklerine göre incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 34-48.
- Forster, N. (1994). The analysis of company documentation. In C. Cassell ve G. Symon (Eds.), *Qualitative methods in organizational research, a practical guide* (pp. 147-166). Michigan: SAGE Publication.
- Gagne, F. (1995). From giftedness to talent: A developmental model and its impact on the language of the field. *Roeper Review*, 18(2), 103–111.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Kara, M. & Ünal, M. (2021). Özel yetenekli çocuklarda farklılaştırılmış yazma becerisi etkinliklerinin BİLSEM Yönergesiyle uyumluluğunun Maker modeline göre incelenmesi. *TEBD*, 19(1), 75-96.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köseoğlu, A. ve Kavak, N. (2011). Fen öğretiminde yapılandırıcı yaklaşım. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 139-148.
- Kulik, J. A. (2004). Meta-analytic studies of acceleration. In N. Colangelo, S. G. Assouline and M. U. M. Gross (Eds.), *A nation deceived: How schools hold back America's brightest students* (Vol 2), (pp. 13-22). Iowa City, IA: Connie Belin and Jacqueline N. Blank International Center for Gifted Education and Talent Development.
- Maker, C. J. (2003). New directions in enrichment and acceleration. N. Colangelo, G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp. 163-173). USA: Pearson Education, Inc.
- Manning, S. (2006). Recognizing gifted students: A practical guide for teachers. *Kappa Pi, Winter*, 64-68.
- Martin, D. J. (2000). *Elementary science methods: A constructivist approach*. Belmont, CA: Wadsworth/Thomason Learning.
- MEB (2009). BİLSEM yönerge. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_08/27014859_bilsemynerge.pdf. Erişim tarihi: 20.03.2023
- MEB (2015). *Destek eğitim odası açılması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB (2017). *Bilim ve sanat merkezleri Türkçe etkinlik kitabı*. Ankara: Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB (2020). *BİLSEM yönergesi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB (2021). *Özel yetenek ve BİLSEM'LER*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB (2022a). *Özel yetenekli öğrenciler için destek eğitim odası etkinlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB (2022b). *Bilim ve Sanat Merkezleri Türkçe alanı yardımcı ders materyali*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. New Jersey: Jossey-Bass Press.
- Morelock, M. J. (1996). On the nature of giftedness and talent: Imposing order on chaos. *Roeper Review* 19(1), 4-12.
- Morgan, H. (1996). An analysis of Gardner's theory of multiple intelligence. *Roeper Review*, 18(4), 263-269.
- Özdemir, Ö. (2010). *Üstün yetenekli öğrencilerde yaratıcı yazma çalışmalarının düzeyleri: İlköğretim 6, 7, 8. sınıf örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özsevgeç, T. (2006). Kuvvet ve hareket ünitesine yönelik 5E modeline göre geliştirilen öğrenci rehber materyalinin etkililiğinin değerlendirilmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 3(2), 36-48.
- Özyaprak, M. ve Deringöl, Y. (2013). Üstün zekâlı olan ve olmayan çocukların depresyon puanlarının karşılaştırılması. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 142-154.
- Palmer, D. H. (2003). Investigating the relationship between refutational text and conceptual change. *Science Education*, 87, 663-684.
- Patro, E. T. (2008). Teaching aerobic cell respiration using the 5Es. *The American Biology Teacher*, 70(2), 85-87.
- Robinson, G. J. (1998). *Classroom practices with high achieving students: A national survey of middle school teachers* (Unpublished doctoral thesis). University of Connecticut, Storrs.
- Sak, U., Ayas, B., Sezerel, B., Öpengin, E., Özdemir, N. ve Gürbüz, Ş. (2015). Türkiye'de üstün yeteneklilerin eğitiminin eleştirel bir değerlendirmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 110-132.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Saka, A. (2006). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının genetik konusundaki kavram yanlışlarının giderilmesinde 5E modelinin etkisi* (Doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Sarouphim, K. M. (1999). Discover: A new promising alternative assessment for the identification of gifted minorities. *Gifted Child Quarterly*, 43(4), 244-251.
- Selçuk, S. (2018). Üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin ana dil farkındalığı ve bilinci, Türkçeyi doğru ve güzel kullanma hassasiyetleri. *Milli Eğitim*, 1, 449-462.
- Silverman, L. (2000). *Characteristics of giftedness scale*. Denver, CO: Gifted Development Center.
- Stanley, J. C. (2000). Helping students learn only what they don't already know. *Psychology, Public Policy, and Law*, 6, 216-222.
- Sternberg, R. J. (2003). Giftedness according to the theory of successful intelligence. In N. Colangelo and G. A. Dawis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp. 55-60). Boston: Allyn & Bacon.
- Steenbergen-Hu, S. ve Moon, S. M. (2011). The effects of acceleration on high-ability learners: A metaanalysis. *Gifted Child Quarterly*, 55(1), 39-53.
- Stephens, K. R., ve Karnes, F. A. (2000). State definitions for the gifted and talented revisited. *Exceptional Children*, 66(2), 219-38.
- Süel, E. (2011). *İlköğretim 1. sınıf üstün ve normal zekâ düzeyindeki öğrencilerin fonolojik farkındalık düzeylerinin okuma başarıları üzerine etkisinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şaşan, H. H. (2002). Yapılandırmacı öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim*, 74(75), 49-52.
- Tannenbaum, A. J. (2003). Nature and nurture of giftedness. In N. Colangelo and G. A. Dawis (Eds.), *Handbook of gifted education* (pp. 45-59). Boston: Allyn & Bacon.
- Tomlinson, C. A. (2004). Differentiation in diverse settings. *School Administrator*, 61(7), 28-33.
- TÜBİTAK (2004). *2004 yılı ulusal bilim ve teknoloji politikaları: 2003-2023 strateji belgesi*. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu.
- Turgut, Ü., Gürbüz, F. ve Turgut, G. (2011). *Lise 2. sınıf öğrencilerinin "kuvvet ve hareket" konusundaki kavram yanlışlarının araştırılması*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 April 2011, Antalya, Turkey.

- Ünveren, D. (2023). *Özel yeteneklilerin ana dil eğitimlerine yönelik yaklaşım ve modellerin incelenmesi*. XVIII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı, 25-28 Eylül 2023, Priştine, Kosova.
- Westberg, K. L. ve M. E. Daoust (2003). The results of the replication of the classroom practices survey replication in two states. *The National Research Center on the Gifted and Talented Newsletter, Fall*, 3-8.
- Whitton, D. (1997). Regular classroom practices with gifted students in grades 3 and 4 in New South Wales, Australia. *Gifted Education International*, 12(1), 34-38.
- Winebrenner, S. (2001). *Teaching gifted kids in the regular classroom: Strategies and techniques every teacher can use to meet the academic needs of the gifted and talented (Revised, expanded, and updated edition)*. Minneapolis, MN: Free Spirit Publishing.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Gifted students have been differently defined by various approaches. According to the 2009 updated directive of Science and Art Education Centers, which provide differentiated education to specially gifted students within the Ministry of National Education, gifted/special talented child is described as 'A student who performs at a high level compared to his peers in intelligence, creativity, art, leadership capacity or special academic fields' (Science and Art Education Centers-MEB, 2009). It is important to identify and diagnose students as specially talented/gifted to provide appropriate applications and adaptations based on their needs in educational environments because gifted students are those who can perform above what is expected from them according to their age. As individuals, they have different needs than their normally developing peers (MEB, 2021). It is very important and necessary to organize learning environments according to the interests and needs of specially talented students, who exhibit superior performance than their peers in various fields so that they can strengthen themselves and their sense of curiosity, learn new things and never lose their tendencies and motivation in this direction.

In our country, the differentiation approach is used when providing mother tongue education to the gifted. Since differentiation occurs mostly under the leadership of the teacher, the teacher is expected to be competent in this regard. Taking into consideration that there are individual differences in education, teachers have to take into account students' interests, readiness and learning profiles during the process. This is true not only for gifted children, but also for all students. After the students are differentiated according to their individual differences, a differentiation is made in terms of content, process and product throughout the semester. In this way, the creation of a single content, a single process or a single product is prevented. Gifted students are enabled to do different activities on different subjects (MEB, 2021). In short, when providing mother tongue education to specially talented children in our country, the process, content, product and environmental dimensions are differentiated as a whole and adapted to the needs of the students. While ensuring this differentiation, qualitative differentiation rather than quantitative differentiation will yield more effective results. In this context, in this study, examining and evaluating the Turkish education processes of gifted students was identified as a problematic situation. In this context questions stated below were sought to answer:

1. How Turkish education for gifted students was designed in the book titled Resource Room Activities for Gifted Students?
2. How Turkish education for gifted students was designed in Turkish Field Supplementary Course Material of Science and Art Centers?

Method

In this research aiming to examine and evaluate the Turkish education processes of gifted students, the descriptive survey model, which is one of the research approaches for describing a past or present situation as it is, was used. The data was obtained through document review. In this context, the book 'Resource Room Activities for Gifted Students' published by the General Directorate of Special

Education and Guidance Services (MoNE, 2022a) and the 'Turkish Field Supplementary Course Material of Science and Art Centers' published by the General Directorate of Special Education and Guidance Services (MEB, 2022b) were examined. The content and the way of handling the content in the materials in question were examined.

The data obtained in the research were analyzed with a descriptive analysis approach in line with the purpose of the research. The descriptive analysis approach was preferred as an analysis method suitable for the purposes of this study because it allows organizing the data according to the research questions and processing data that does not require in-depth analysis (Yıldırım and Şimşek, 2008). In this regard, after selecting and arranging the data, the similarities and differences found out were evaluated and interpreted, and suggestions were put forward in this context.

Result and Discussion

As a conclusion of this study, in our country, when gifted children are offered mother tongue education, curricula are enriched and practices are carried out accordingly. In short, mother tongue teachers not only teach subjects in the classroom environment, but also enable students to participate in out-of-class activities and acquire higher-level thinking skills. In Türkiye, gifted children are provided with mother tongue education while giving them the opportunity to develop multi-dimensionally. Especially in Science and Art Education Centers, in language courses, learning environments are chosen where they can learn while having fun. These learning environments include universities, museums, fairs, festivals, industrial facilities, historical sites, conferences, libraries, exhibitions, book signing events and concerts. Thanks to Science and Art Centers, students engage in many mother tongue activities both inside and outside the institution (MoNE, 2021). Students increase their language development through visiting various environments for the purpose of education. In these environments, students effectively develop both their listening and speaking skills. In this context, unlike regular Turkish Course Curriculum, Turkish framework program was created for Resource Rooms where gifted students are included in the learning processes upon the request of their parents by specifying the high-level outcomes needed by gifted students in order to ensure that gifted students receive differentiated, deepened and individualized education. In this framework, more abstract, challenging, and depth- and complexity-increased activities suitable for the outcomes were included in this supplementary book. The activities in the book about resource room activities for gifted students were observed to be designed according to the 5E model, as the main focus was on developing high-level thinking skills as well as basic language skills of gifted students and raising innovative individuals. As it is known, 5E model was developed on the basis of a student-centered and constructivist teaching approach. It is a model consisting of five stages: Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate. 5E model keeps the student constantly active and entrepreneurial. It is suitable for the characteristics of gifted students as a model that reveals the student's curiosity in research and inquiry and supports them in this direction. In this respect, it is thought that such activities will also make great individual and social contributions by helping gifted students realize their potential.

As a result, education process of gifted students required careful consideration. When we consider language and thought as inseparable elements, the importance of mother tongue education of gifted students becomes even greater. In addition, the linguistic development of gifted children is different from that of normally developing children. They start speaking earlier and their vocabulary is richer than their peers. In addition, they can use even abstract words appropriately and meaningfully and speak fluently. In gifted students, interest in reading and writing throughout mother tongue teaching begins and is achieved much earlier than usual. They tend to read more than the average adult and in a wide variety of areas such as travel, adventure, romance novels and science fiction (Özdemir, 2010). Therefore, consciousness and awareness of the mother tongue and its use are important not only in terms of rapid learning and interest in different areas, but also in terms of being able to realize their individual talents and use them at the highest level (Selçuk, 2018). Furthermore, it is imperative neither to disregard or underemphasize the importance of mother tongue for gifted students as this is a critical focus in all developed countries for constructing a robust social future.